

מסקנות והמלצות

ארצות הברית היא מעצמת על עולמית וכל חוזי ההגנה שלה הם אסימטריים ביסודם מבחינת היתרונות שלהם עבור הצדדים. חוזה עם ישראל לא יהיה שונה, אך גם ארצות הברית תרוויח יתרונות חשובים מחוזה כזה עם ישראל, בייחוד אם הוא יהווה חלק מארכיטקטורה ביטחונית אזורית כוללת שבה ערב הסעודית ממלאת תפקיד מרכזי, ואף יותר מכך אם הדבר יקושר להתקדמות בסוגיה הפלסטינית.

יש להניח שפיקוד המרכז של ארצות הברית (סנטקום) ימשיך להיות מוקד הפעילות לכינון הארכיטקטורה הביטחונית האזורית. שיתוף הפעולה בין ישראל לשאר מדינות סנטקום העמיק מאוד מאז צירופה לפיקוד ב־2021, וסביר להניח שהוא ימשיך להתרחב. כפי שניתן לראות במענה למתקפה האיראנית באפריל 2024, כבר קמה מערכת הגנה אווירית אזורית יעילה למדי, שיתוף הפעולה המודיעיני התרחב, וסביר להניח שגם שיתוף הפעולה האסטרטגי יגבר בעתיד. הארכיטקטורה הביטחונית האזורית והעמקת הקשרים הכלכליים בין ישראל לשאר מדינות סנטקום עשויות לשנות מן היסוד את הנוף במזרח התיכון ולתת מענה אפקטיבי לשאיפות האיראניות.

לישראל יש עניין אסטרטגי רב בנורמליזציה עם הסעודים, בחוזה הגנה בילטרלי עם ארצות הברית ובכינון הארכיטקטורה הביטחונית האזורית. שינוי היסטורי בסדר גודל כזה של הנוף המזרח־תיכוני עשוי להשפיע גם על המערכת הפוליטית בישראל. בעיקר מהסיבות המהותיות שפורטו במסמך זה, אך גם כדי להשפיע לחיוב על המפה הפוליטית בישראל כיום, על ארצות הברית לצאת כעת בפומבי בהצעה המוסיפה לנורמליזציה עם ערב הסעודית ומדינות נוספות גם חוזה הגנה עם ישראל. דחייה של הצעה כזו רק תמחיש ביתר שאת לציבור הישראלי את הקדימות הניתנת לאינטרסים פוליטיים צרים על פני אלה הלאומיים. בחירות מוקדמות והקמת ממשלה חדשה וככל הנראה מתונה יותר יעלו בקנה אחד עם האינטרסים האמריקאיים.

אם יתברר שחוזה הגנה בין ארצות הברית לישראל אינו בר השגה עתה, ניתן יהיה לראות ברעיון שהוזכר בעבר – מזכרי הבנה משופרים או חדשים – חלופה מסוימת. אפשרות נוספת שהועלתה בעבר היא “מזכר־על” שישלב ויחליף את כל מזכרי ההבנה הקיימים ויוסיף תחומי שיתוף פעולה חדשים. כדי להבטיח שלא ניתן יהיה לשנות או לבטל מזכר־על כזה בעתיד על פי החלטה נשיאותית בלבד, ניתן להגישו לאישור שני בתי הקונגרס. במקרה כזה יידרש רק רוב רגיל במקום רוב של שני שלישים הדרוש לחוזה רשמי באישור הסנאט.

עם זאת אין כל ערובה לכך שרוב רגיל בהכרח יושג בקלות רבה יותר. חשוב מכך, כעת יש הזדמנות ייחודית לעגן באופן מלא את "היחסים המיוחדים" בין ארצות הברית לישראל בחוזה רשמי, שהוא הכלי האסטרטגי העליון.